

อุปสรรคทางวัฒนธรรมในการมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการควบคุมยาเสพติด : กรณีศึกษาหมู่บ้าน แห่งหนึ่งในจังหวัดกาญจนบุรี

Cultural Barriers to Community Participation in Drug Control: A Case Study of a Village in

Kanchanaburi Province

นายธนโรจน์ หล่อธนะไพศาล¹

Mr.Tanaroj Lortanapaisan

บทคัดย่อ

งานวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษารูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการควบคุมปัญหาเสพติด (2) วิเคราะห์ปัจจัยทางวัฒนธรรมและค่านิยมที่เป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมของชุมชน และ (3) อธิบายความสัมพันธ์ระหว่างโครงสร้างทางสังคม ความสัมพันธ์ภายในชุมชน และพฤติกรรมการนิ่งเฉยต่อปัญหาเสพติด โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพแบบมีส่วนร่วม ดำเนินการศึกษาผ่านการสัมภาษณ์เชิงลึก การสังเกตแบบมีส่วนร่วม และการสนทนากลุ่มกับสมาชิกในชุมชน ผู้นำท้องถิ่น ในหมู่บ้านแห่งหนึ่งของจังหวัดกาญจนบุรี ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนมีลักษณะจำกัดอยู่ในระดับการรับรู้และการพูดคุยกันภายในครอบครัวหรือกลุ่มใกล้ชิดเท่านั้น โดยขาดการแสดงออกเชิงรุกหรือการแจ้งเบาะแสต่อหน่วยงานรัฐ และพบว่าปัจจัยทางวัฒนธรรม เช่น ค่านิยม “ไม่ยุ่งเกี่ยวกับคนอื่น” และ “หน้าขึ้นนอกตรม” ส่งผลให้ชาวบ้านส่วนใหญ่เลือกที่จะเงียบ แม้รับรู้ว่าการค้ายาเสพติดในพื้นที่ โดยมีคำพูดสะท้อนจากชาวบ้าน เช่น “รู้ก็ไม่พูด เดี่ยวมีปัญหา” หรือ “เห็นอยู่ แต่ไม่ใช่เรื่องของเรา” ลักษณะการนิ่งเฉยนี้เชื่อมโยงกับโครงสร้างความสัมพันธ์ในชุมชนที่เน้นการรักษาหน้าตา ความกลมเกลียว และความกลัวการขัดแย้งกับคนรู้จักในเครือญาติหรือกลุ่มใกล้ชิด ข้อเสนอจากการวิจัยชี้ว่าการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนจะต้องสอดคล้องกับบริบทวัฒนธรรมท้องถิ่น โดยอาจพัฒนารูปแบบที่ใช้ผู้นำตามธรรมชาติหรือกลไกความสัมพันธ์ที่ไว้วางใจได้ เช่นกลุ่มญาติ เป็นตัวกลางในการสื่อสารและแจ้งข้อมูลอย่างไม่เป็นทางการ เพื่อสร้างพลังชุมชนโดยไม่ละเมิดโครงสร้างวัฒนธรรมดั้งเดิม

คำสำคัญ: อุปสรรคทางวัฒนธรรม, การมีส่วนร่วมของชุมชน, การควบคุมยาเสพติด, หมู่บ้าน

¹ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น ; Faculty of law –Western University ,Thailand

Corresponding author, e-mail: tallmanandtallman @gmail.com, Tel. 081-8437249

Abstract

This study aims to (1) explore the patterns of community participation in addressing drug-related problems, (2) analyze the cultural factors and values that hinder community involvement, and (3) explain the relationship between social structures, intra-community relationships, and the behavior of indifference towards drug problems. A participatory qualitative research methodology was employed, involving in-depth interviews, participatory observations, and focus group discussions with community members, local leaders in a village in Kanchanaburi Province. The findings indicate that community participation is limited to awareness and discussions within families or close-knit groups, with a lack of proactive actions or reporting to government authorities. Cultural factors, such as the values of “not wanting to interfere with others' business” and “keeping a pleasant exterior,” contribute to the silence of villagers, even when they are aware of drug trafficking in the area. Reflections from community members include phrases like “I know, but I won't speak out; it might cause trouble,” or “I see it, but it's not my business.” This indifference is closely tied to the social structure within the community, which emphasizes maintaining face, harmony, and avoiding conflicts with relatives or close associates. The research suggests that promoting community participation should align with the local cultural context. A model could be developed that utilizes natural leaders or trusted relational mechanisms, such as extended family networks, as intermediaries for informal communication and information sharing, fostering community empowerment without violating traditional cultural structures.

Keywords: Cultural Barriers, Community Participation, Drug Control, Village

1. บทนำ

ปัญหายาเสพติดในระดับชุมชนยังคงเป็นหนึ่งในภัยคุกคามสำคัญต่อความมั่นคงของประเทศและสุขภาวะของประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในจังหวัดชายแดนและพื้นที่รอยต่อทางภูมิศาสตร์ เช่นจังหวัดกาญจนบุรี ซึ่งมีแนวชายแดนติดกับประเทศเมียนมา ทำให้กลายเป็นจุดผ่านเข้าออกของเครือข่ายยาเสพติดข้ามชาติ รวมถึงการแทรกซึมของผู้ค้ายาในลักษณะซ่อนรูปที่แนบเนียนมากขึ้น (สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, 2023) ปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นไม่ใช่เพียงการกระจายยาเสพติดในหมู่เยาวชนหรือแรงงานระดับล่างเท่านั้น แต่ยังรวมถึงการ

สร้างเครือข่ายที่ฝังตัวในพื้นที่ชุมชน เช่นการลงทุนในธุรกิจท้องถิ่น หรือการสร้างภาพลักษณ์ของ “ผู้มีบุญคุณ” เพื่อให้ได้รับการยอมรับและหลีกเลี่ยงการถูกเปิดโปง

ในขณะที่ภาครัฐมีนโยบายที่มุ่งส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการป้องกันและควบคุมยาเสพติดอย่างต่อเนื่อง ทั้งในรูปแบบของ “หมู่บ้านสีขาว” การตั้งเครือข่ายเฝ้าระวัง หรือการรณรงค์ผ่านสถาบันทางสังคมในพื้นที่ เช่น โรงเรียน วัด อสม. และองค์การบริหารส่วนตำบล กลับพบว่าในทางปฏิบัติกลับพบการระบาดของยาเสพติดในหมู่บ้านอย่างมาก เหตุใดจึงเป็นเช่นนั้น ความร่วมมือจากชุมชนอาจมีข้อจำกัด และในบางพื้นที่กลับมีแนวโน้มของความเฉยเมยหรือ “นิ่งเงียบ” ต่อปัญหาที่เกิดขึ้นตรงหน้า (นริศรา จริยะพันธุ์,จินดาลักษณ์ วัฒนสินธุ์&เกษมศานต์ โชติชาครพันธุ์,2022) ปรากฏการณ์ที่น่าสนใจในบริบทสังคมไทยคือสิ่งที่เรียกว่า “ความเฉยเมย” ซึ่งในเชิงสังคมวัฒนธรรมมิได้เป็นเพียงการไม่พูดหรือไม่กระทำเท่านั้น หากแต่สะท้อนให้เห็นถึงระบบค่านิยมและโครงสร้างทางความสัมพันธ์ที่เน้นการอยู่ร่วมกันอย่างสงบ หลีกเลี่ยงความขัดแย้ง และให้ความสำคัญกับการรักษาหน้ากันในกลุ่มชาวบ้านจำนวนมากอาจรับรู้ถึงการค้ายาในพื้นที่ของตน แต่กลับเลือกที่จะไม่แจ้งเบาะแส เพราะมองว่าไม่ใช่หน้าที่ของตนเอง หรือเกรงว่าจะกระทบต่อความสัมพันธ์ในหมู่ญาติพี่น้องหรือเครือข่ายชุมชน (รณกฤต จิตต์ธรรม,2563)

ปรากฏการณ์นี้ไม่สามารถอธิบายได้เพียงแคในระดับปัจเจกบุคคลเท่านั้น แต่ยังเชื่อมโยงกับวัฒนธรรมทางสังคมที่ยังรากลึก อาทิ ค่านิยมเรื่อง “ไม่ยุ่งเรื่องของคนอื่น” “เห็นแต่ไม่พูด” และ “ความเกรงใจ” ซึ่งกลายเป็นแนวปฏิบัติในชุมชน (Social practice) ที่ทำให้ระบบความสัมพันธ์ยังคงดำรงอยู่โดยไม่ถูกกระทบ (Klausner, 1993) ในบางกรณีการเปิดโปงผู้กระทำผิดอาจนำมาซึ่งความหวาดกลัวต่อการถูกตอบโต้ หรือการถูกตราหน้าว่า “นำปัญหาเข้าหมู่บ้าน” ส่งผลให้ประชาชนจำนวนมากเลือกที่จะ “เฉยเมยไว้ก่อน” แม้จะตระหนักว่าปัญหายาเสพติดเป็นภัยใกล้ตัวก็ตาม (ชนธัญ แสงพุ่ม, ฐิยาพร กันตารณวัฒน์ และ วิภาวรรณ ยิ่งยกุล,2554)

การวิจัยนี้เป็นงานวิจัยชิ้นแรกๆที่ศึกษาปัญหาวัฒนธรรมในชุมชนที่เป็นอุปสรรคในการแก้ไขปัญหายาเสพติดของไทยว่าสมาชิกชุมชนมองปัญหายาเสพติดในหมู่บ้านตนอย่างไร อะไรคือเหตุผลที่ทำให้พวกเขาเลือก “ไม่พูด ไม่แจ้ง ไม่ยุ่ง”? กลไกทางวัฒนธรรมและความสัมพันธ์แบบใดที่เป็นกำแพงขวางกั้นการมีส่วนร่วม? และจะมีแนวทางใดในการสร้างการมีส่วนร่วมโดยไม่กระทบความสัมพันธ์ทางสังคมภายในชุมชน?โดยจะวิเคราะห์ว่าปัจจัยทางวัฒนธรรมที่เป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมในการควบคุมปัญหายาเสพติด และจะเสนอแนะออกแบบกลไกการมีส่วนร่วมในรูปแบบใดที่สอดคล้องกับบริบททางวัฒนธรรมและความสัมพันธ์ในชุมชนได้อย่างยั่งยืน

2.วัตถุประสงค์การวิจัย

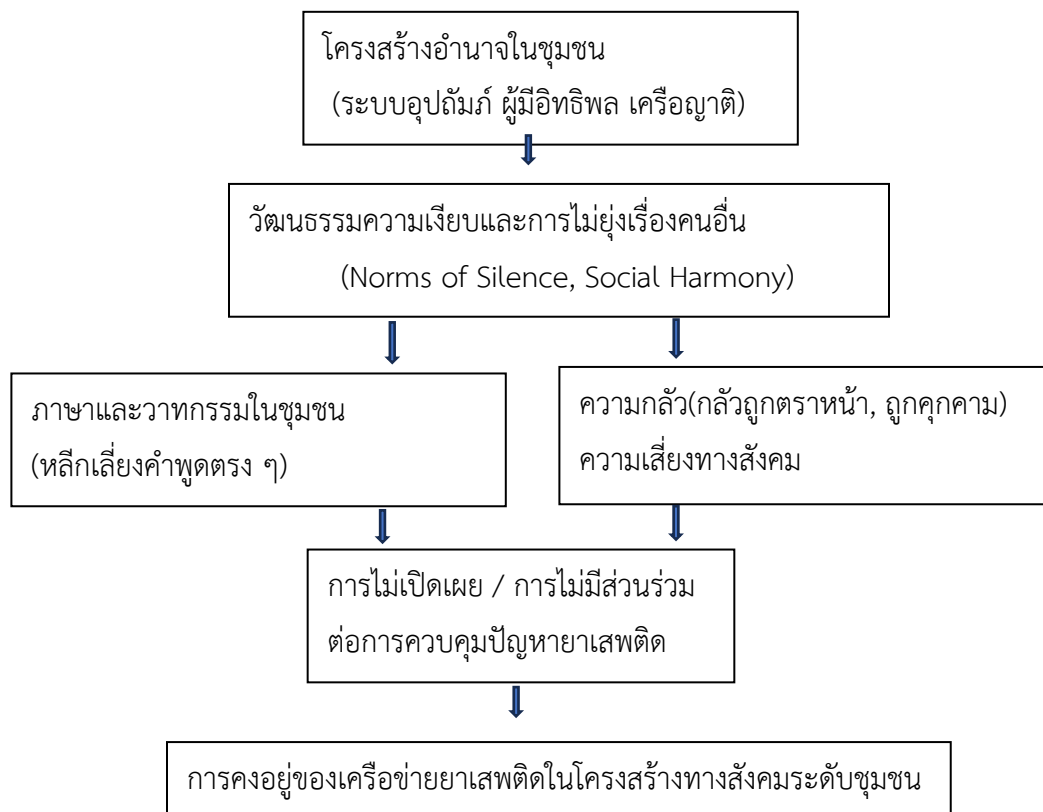
1. เพื่อศึกษารูปแบบและลักษณะของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการควบคุมและป้องกันปัญหายาเสพติดในระดับหมู่บ้าน
2. เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยทางวัฒนธรรมและค่านิยมที่เป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยเฉพาะแนวคิดเกี่ยวกับ “ความเฉยเมย” หรือการไม่ยุ่งเกี่ยวกับผู้อื่น

3. เพื่ออธิบายความสัมพันธ์ระหว่างโครงสร้างทางสังคม ความสัมพันธ์ภายในชุมชน และพฤติกรรมการณ์ึงเฉยต่อปัญหายาเสพติด
4. เพื่อเสนอแนวทางในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนที่สอดคล้องกับบริบทวัฒนธรรมท้องถิ่นอย่างยั่งยืน

สมมุติฐานในงานวิจัยนี้สามารถกำหนดสมมุติฐานเพื่อกำหนดกรอบการสังเกตและวิเคราะห์ได้ดังนี้

1. ค่านิยมเรื่อง “ไม่ยุ่งเรื่องของคนอื่น” และความเกรงใจในระบบความสัมพันธ์ชุมชนไทยเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ชุมชนเลือกที่จะเงียบต่อการรับรู้ปัญหายาเสพติด
2. การนิ่งเฉยของชุมชนต่อการค้ายาเสพติดไม่ได้สะท้อนเพียงการไม่รับผิดชอบ แต่เป็นการเลือก “อยู่รอด” ภายใต้โครงสร้างอำนาจในชุมชนที่ไม่สมดุล
3. ภาษาที่ใช้ในชุมชน เช่น คำพูดที่หลีกเลี่ยงการเอ่ยชื่อผู้ค้ายา หรือการใช้ถ้อยคำอ้อมค้อม เป็นกลไกทางกรรมที่สะท้อนความกลัว ความลังเล และโครงสร้างของความเงียบที่ฝังรากในวัฒนธรรม

กรอบแนวคิดการวิจัย

3.วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นวิจัยเชิงคุณภาพแบบมีส่วนร่วม (Participatory Qualitative Research) ซึ่งมุ่งเน้นการให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกระบวนการวิจัยตั้งแต่การออกแบบการศึกษาไปจนถึงการวิเคราะห์ข้อมูล โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อทำความเข้าใจและแก้ไขปัญหาทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมยาเสพติดในระดับชุมชน

ประชากรหลักในการวิจัยนี้ประกอบด้วยชุมชนในหมู่บ้านแห่งหนึ่งในจังหวัดกาญจนบุรี ที่ได้รับผลกระทบจากปัญหายาเสพติด โดยเฉพาะในพื้นที่ชนบทที่มีการแพร่ระบาดของยาเสพติด การเลือกกลุ่มตัวอย่างจะใช้วิธีเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เนื่องจากการศึกษามุ่งเน้นกลุ่มบุคคลที่มีประสบการณ์หรือความเกี่ยวข้องกับปัญหายาเสพติดในชุมชนโดยตรง 3กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยผู้นำชุมชน (เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล) 5 คน ซึ่งมีบทบาทในการตัดสินใจและกำหนดแนวทางแก้ไขปัญหาภายในชุมชน สมาชิกทั่วไปในชุมชน (เช่น เกษตรกร, แม่บ้าน, ผู้สูงอายุ) ที่มีบทบาทในการควบคุมหรือสังเกตการณ์ปัญหายาเสพติด 10 คน และกลุ่มเยาวชน (กลุ่มที่อาจได้รับผลกระทบจากยาเสพติดหรือมีการเรียนรู้เกี่ยวกับยาเสพติด) จำนวน 10 คน โดยการเลือกตัวอย่างจะให้ความสำคัญกับความหลากหลายของสมาชิกในชุมชน (เช่น เพศ อายุ อาชีพ ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้อง)

เครื่องมือเก็บข้อมูลประกอบด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interviews) โดยการสัมภาษณ์แบบเปิด (Open-ended Interviews) จะถูกออกแบบเพื่อให้ผู้เข้าร่วมได้สะท้อนความคิดเห็นและประสบการณ์เกี่ยวกับการควบคุมยาเสพติดในชุมชน โดยเฉพาะอุปสรรคทางวัฒนธรรม การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussions) การสนทนากลุ่มจะมีการจัดกลุ่มผู้เข้าร่วมจากหลากหลายอาชีพหรือกลุ่มวัยเพื่อให้ได้มุมมองที่หลากหลายเกี่ยวกับปัญหายาเสพติดในชุมชนและการมีส่วนร่วม การสังเกตการณ์ (Participant Observation) ผู้วิจัยเก็บข้อมูลเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆในชุมชน (เช่น งานประชุมหมู่บ้าน งานศพ หรือกิจกรรมศาสนา) เพื่อสังเกตพฤติกรรมและการตอบสนองของชุมชนต่อการพูดถึงปัญหายาเสพติด และดูว่ามีการหลีกเลี่ยงหรือการตอบสนองเชิงบวกต่อการพูดถึงเรื่องนี้หรือไม่

วิธีเก็บข้อมูลเตรียมการดำเนินการสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มตัวอย่างโดยใช้คำถามที่ออกแบบมาเพื่อเข้าใจอุปสรรคทางวัฒนธรรมและการมีส่วนร่วมในเรื่องยาเสพติด การสนทนากลุ่มตามกิจกรรมของชุมชนโดยใช้การกระตุ้นให้ผู้เข้าร่วมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์เกี่ยวกับปัญหายาเสพติดในชุมชน ผู้วิจัยจะสังเกตการณ์ในกิจกรรมประจำวันของชุมชนเพื่อบันทึกข้อมูลเชิงพฤติกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิเคราะห์ข้อมูลจะใช้ วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และการตีความจากข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากการสัมภาษณ์และการสนทนากลุ่ม การสังเกตการณ์ โดยเชื่อมโยงข้อมูลที่ได้กับทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง เช่น ทฤษฎีการไม่ต่อต้าน (Passive Compliance) และทฤษฎีโครงสร้างหน้าที่ (Structural Functionalism) เพื่อสรุปผลการวิเคราะห์เพื่ออธิบายถึงอุปสรรคทางวัฒนธรรมที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการควบคุมยาเสพติด

4.สรุปผลการวิจัย

1. การศึกษารูปแบบและลักษณะของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการควบคุมและป้องกันปัญหายาเสพติดในระดับหมู่บ้าน พบว่ามีเพียงผู้นำชุมชนเท่านั้นที่มีปฏิสัมพันธ์กับกิจกรรมของทางราชการในบางช่วงที่มีกิจกรรมเพื่อป้องกันยาเสพติด เป็นเพียงการมีส่วนร่วมในลักษณะการรับข้อมูลข่าวสารเท่านั้น ไม่มีอำนาจในการตัดสินใจเช่นผู้ใหญ่บ้านหรือ อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน(อสม.) ส่วนสมาชิกในชุมชนแทบทั้งหมดเป็นเพียงผู้รับรู้กิจกรรมที่ผู้นำชุมชนสื่อสารมาถึง เมื่อกล่าวถึงปัญหาเสพติดซึ่งในชุมชนรับทราบกันทั่วไป ผู้ให้ข้อมูลทั้งสามกลุ่มไม่ต้องการให้ข้อมูลโดยตรงต่อผู้อื่นหลายคน แต่ต้องการให้ในลักษณะส่วนบุคคล สอดคล้องกับลักษณะสังคมไทยชนบทซึ่งเน้นความสัมพันธ์แบบใกล้ชิด ความเกรงใจ และการหลีกเลี่ยงความขัดแย้ง คนในชุมชนส่วนใหญ่มักมองว่าการแจ้งเบาะแสเกี่ยวกับปัญหาเสพติดเป็นการ “แทรกแซง” หรือ “ไปยุ่งเรื่องของคนอื่น” ซึ่งขัดกับค่านิยมเรื่องความกลมเกลียวในชุมชน ตัวอย่างคำพูดจากการสัมภาษณ์เชิงลึก “รู้ยู่ว่าเขาเกี่ยวข้อง แต่จะให้ไปพูดให้คนอื่นรู้ก็กลัวเขาโกรธ... อยู่บ้านเดียวกันมันต้องเจอกันทุกวัน จะให้ไปแจ้งความก็ไม่กล้าหรอก” การกลัวผลกระทบจากการเปิดเผย สมาชิกในชุมชนมักเลือกความปลอดภัยส่วนตัวและความสงบสุขในชีวิตประจำวันมากกว่าการเข้าไปเกี่ยวข้องกับกระบวนการทางกฎหมาย สะท้อนจากสมาชิกชุมชนหลายรายที่อยู่ในกลุ่มแวดล้อมผู้ขายยาบ้ารายย่อยที่ถูกจับหลายครั้งและบำบัดสองครั้งกล่าวว่า “แจ้งไปก็กลัวพวกนั้นรู้ว่มาจากเรา เดี่ยวพ่อแม่ลูกหลานจะเดือดร้อน” “ถ้ารู้ว่เราไปพูด อาจจะมาเผาไร่อ้อยเรา ใครจะกล้า” ความกลัวอิทธิพลของโครงสร้างอำนาจในชุมชนบางครั้งผู้เกี่ยวข้องกับยาเสพติดอาจมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับผู้ที่มีอำนาจในพื้นที่ เช่น ตำรวจ หรือนักการเมืองท้องถิ่น หนึ่งในสมาชิกชุมชนที่บ้านใกล้กับผู้ใหญ่บ้านและใกล้กับผู้จำหน่ายรายย่อยที่ต้องโทษจำหน่ายยาเสพติดพ้นโทษแล้วก็กลับมาจำหน่ายเช่นเดิมเห็นว่า “อาจเป็นสายของตำรวจ รับของมา พูดไปก็ไม่มีประโยชน์”

2. วิเคราะห์ปัจจัยทางวัฒนธรรมและค่านิยมที่เป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมของชุมชน แนวคิดเรื่อง “ความเจียม” และค่านิยม “ไม่ยุ่งเรื่องของคนอื่น” ในชุมชนไทยมิได้เกิดจากความไม่รู้หรือความเฉยเมยเท่านั้น หากแต่เป็นผลผลิตของโครงสร้างทางวัฒนธรรมที่ฝังแน่นในวิถีชีวิตชุมชน โดยปัจจัยทางวัฒนธรรมและค่านิยมที่เป็นอุปสรรคหลักในการมีส่วนร่วมในการควบคุมปัญหาเสพติด ข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างและการสังเกตการณ์จำแนกได้ 4 ลักษณะ 1. ค่านิยมการอยู่ร่วมอย่างกลมกลืนในชุมชนโดยถือว่าความขัดแย้งถือเป็นสิ่งไม่พึงประสงค์ การ “แสดงออก” หรือ “เผชิญหน้า” กับปัญหาแม้จะเป็นสิ่งถูกต้อง กลับถูกมองว่าเป็นการรบกวนความสงบของชุมชน ดังนั้นการเจียมคือการรักษาความสัมพันธ์ในชุมชน หนึ่งในสมาชิกชุมชนกล่าวว่า “เราอยู่กันมานาน เห็นเขาขายก็เห็น แต่มันก็ไม่ใช้เรื่องของเรา” โดยพบว่าค่านิยมการอยู่ร่วมอย่างกลมกลืนในชุมชนเป็นค่านิยมที่เป็นอุปสรรคมากที่สุดต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการแก้ไขปัญหาเสพติด โดยค่านิยม “ไม่ขัดแย้ง” ฝังลึกในระบบความสัมพันธ์แบบเครือญาติและชุมชนแน่นแฟ้นของไทย ซึ่งต่างจากสังคมตะวันตกที่ให้คุณค่ากับ “สิทธิในการแสดงความเห็น” โดยค่านิยมแบบกลมกลืนนี้ ไม่เพียงแต่ทำให้ไม่กล้าเผชิญหน้ากับผู้กระทำผิด แต่ยังทำให้การมีส่วนร่วมในรูปแบบใด ๆ ถูกมองว่า “แปลกแยก” หรือ “เกินหน้าเกินตา” 2. วัฒนธรรมการเกรงใจที่เป็นอัตลักษณ์

ของไทยซึ่งเป็นกลไกทางสังคมที่ส่งเสริมการหลีกเลี่ยงการกระทบกระทั่งหรือขัดแย้ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในชุมชนที่มีความสัมพันธ์เครือญาติหรือความใกล้ชิดกันสูง “ถ้าพูดออกไป เดียวเขาก็รู้ว่าเป็นเรา แล้วเราจะอยู่ยังไง” “อยู่เฉยๆ ดีกว่า ดีกว่า” 3. การขาดปลอดภัยในการแสดงออก กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ในชุมชนทราบปัญหายาเสพติดแต่ไม่แจ้งข้อมูลให้หน่วยงานรัฐ เพราะไม่มีพื้นที่หรือกลไกที่เอื้อต่อการแสดงความเห็นหรือการแจ้งข้อมูลอย่างปลอดภัย จึงส่งผลให้เลือก “เงียบ” เพื่อความปลอดภัย ข้อมูลจากกลุ่มเยาวชนที่เกี่ยวข้องกับการเสพยา เช่น “มันไม่ใช่แค่นะ มันเกี่ยวกับตำรวจด้วย ใครจะกล้าพูด” หรือ “พูดไปก็ไม่ได้อะไร” จากการวิเคราะห์เชิงคุณภาพปัจจัยทางวัฒนธรรมที่เป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนต่อปัญหายาเสพติดจะไม่ได้อยู่ที่ขาดความรู้หรือทรัพยากร แต่เป็นเพราะค่านิยมที่เน้นการรักษาความสงบทางสังคม การเกรงใจ ความกลัวอำนาจ ทั้งหมดนี้หล่อหลอมให้เกิด “กำแพงแห่งความเงียบ” ที่สกัดกั้นไม่ให้สมาชิกในชุมชนแสดงความคิดเห็น การแจ้งเบาะแส หรือการร่วมมือกับภาครัฐอย่างเปิดเผย

3.ความสัมพันธ์ระหว่างโครงสร้างทางสังคม ความสัมพันธ์ภายในชุมชน และพฤติกรรมการนิ่งเฉยต่อปัญหายาเสพติด พฤติกรรมการนิ่งเฉยหรือการไม่เข้าไปมีส่วนร่วมในการเปิดเผยหรือควบคุมปัญหาเสพติดในชุมชน มิใช่เกิดขึ้นลอยๆ หากแต่เป็นผลลัพธ์ของโครงสร้างทางสังคมที่ซับซ้อน ซึ่งประกอบด้วยลำดับชั้นทางอำนาจ ความสัมพันธ์แบบเครือญาติ และความสัมพันธ์แนวดิ่งที่หล่อหลอมการอยู่ร่วมกันแบบประนีประนอม

โครงสร้างอำนาจในชุมชน ชุมชนไทยหมู่บ้านนี้อยู่ในพื้นที่ชนบทที่มีโครงสร้างอำนาจที่ไม่เป็นทางการแต่มีอิทธิพลสูง เช่น ผู้นำชุมชน หรือเจ้าหน้าที่รัฐที่มีสายสัมพันธ์กับผู้มีอำนาจทางการเมืองหรือเศรษฐกิจ ซึ่งบางครั้งเกี่ยวข้องโดยตรงหรือโดยอ้อมกับขบวนการยาเสพติด ข้อมูลจากกลุ่มสมาชิกในชุมชนและเยาวชนกล่าวว่า “ผู้ใหญ่บ้านก็รู้ แต่ไม่กล้าทำอะไร เพราะเขาก็มีสายกันหมด” ความสัมพันธ์ภายในชุมชนแบบการพึ่งพา คือการพึ่งพาอาศัยกันทั้งในยามปกติและยามเดือดร้อน ซึ่งความสัมพันธ์แบบนี้ส่งผลให้คนไม่กล้าทำให้ใครเสียหาย แม้จะรู้ว่าอีกฝ่ายมีพฤติกรรมผิดกฎหมายก็ตาม ทำให้ชุมชนมีวาทกรรมร่วมที่สร้างขอบเขตพฤติกรรมที่ควรและไม่ควรขึ้น เช่น “อย่าเอาเรื่องชาวบ้าน” หรือ “อยู่นิ่งๆ ดีกว่า” ซึ่งแฝงไว้ด้วยความกลัว ความเกรงใจ และความระแวงระวัง “เราก็อยู่ของเรา ไม่ต้องไปยุ่งกับใคร เดียวจะเดือดร้อน” สิ่งเหล่านี้ก่อให้เกิดพฤติกรรมการนิ่งเฉยในฐานะกลไกเอาตัวรอด เป็นกลไกของการปรับตัวเพื่อความอยู่รอดของปัจเจกชนและครอบครัวในโครงสร้างสังคมที่มีอำนาจไม่เท่าเทียม “ถ้าพูดมาก เดียวมันอาจมาเผาไร่อ้อย เราก็คืออยู่ไม่ได้หรอก” ทำให้สมาชิกในชุมชนต้องพิจารณาถึงผลกระทบของตนต่อปัญหาเสพติดในหมู่บ้าน

5.อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า ค่านิยม “ไม่ยุ่งเรื่องคนอื่น” และ ความเงียบที่ฝังลึกในวัฒนธรรมท้องถิ่น ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ขัดขวางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการแก้ไขปัญหาเสพติด แม้ว่าคนในชุมชนจะรับรู้ถึงการแพร่ระบาดของยาเสพติดอย่างชัดเจนก็ตาม

ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับงานวิจัยโดยรณกฤต จิตต์ธรรม (2563) ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชนปู้เย็น ย่าคำ ยังอยู่ พบว่าแม้จะมีการจัดตั้งกลุ่มต่าง ๆ เช่น คณะกรรมการชุมชน กองทุนแม่ของแผ่นดิน และอาสาสมัครเฝ้าระวังภัยและยาเสพติด แต่การมีส่วนร่วมของประชาชนยังคงค่อนข้างน้อย เนื่องจากวัฒนธรรม "ต่างคนต่างอยู่" และการไม่ยอมเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับเรื่องยาเสพติด เช่นเดียวกับงานของสุพจน์ บุญวิเศษ และฐิติพันธ์ พัฒนพพร (2561) ที่พบว่าการมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด อยู่ในระดับน้อย

การศึกษาบทบาทของชุมชนในการควบคุมยาเสพติด ซึ่งพบว่าความเจ็บและการไม่เปิดเผยข้อมูลต่อเจ้าหน้าที่รัฐ มักมีรากฐานจากความกลัวผลกระทบในชีวิตประจำวัน เช่น การถูกคุกคามจากผู้มีอิทธิพลหรือการเสียความสัมพันธ์ในชุมชน เช่นเดียวกับงานวิจัยโดย กรรณทิวา มุณีแนม (2561) ศึกษาแนวทางแก้ไขปัญหายาเสพติดโดยผู้นำชุมชนและประชาชนในตำบลบาราเฮาะ จังหวัดปัตตานี พบว่าการมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดยังมีข้อจำกัด เนื่องจากความกลัวและความไม่ไว้วางใจในกระบวนการของรัฐ รวมถึงวัฒนธรรมที่หลีกเลี่ยงการเผชิญหน้า นอกจากนี้ ยังมีความสอดคล้องกับงานของสามารถ รอดสันเทียะ ,ประมาณ เทพสงเคราะห์ ,สืบพงศ์ ธรรมชาติ และอุทิศ สังขรัตน์ (2018) ซึ่งใช้แนวคิดทางมานุษยวิทยาสังคมอธิบายว่าคนในชุมชนให้มีความเชื่ออย่างมีเหตุผล ปฏิบัติตามแบบพิธีกรรมต่าง ๆ ปฏิบัติ ตามกฎของชุมชนอย่างเคร่งครัด และอนุรักษ์ขนบธรรมเนียมประเพณีของชุมชน “การไม่ยุ่งเรื่องคนอื่น” จึงเป็นกลไกการอยู่รอดของชุมชนในบริบทที่โครงสร้างรัฐอ่อนแอ และระบบอุปถัมภ์ยังมีอิทธิพลสูง คนจึงมักเลือกอยู่ใน “ความเจ็บ” แทนการเผชิญหน้า

ในขณะเดียวกันผลการวิจัยนี้มีความแตกต่างจากงานของ ศักดิ์ หมูธิมา และ บุญเอื้อ บุญฤทธิ์. (2021) ที่ศึกษาชุมชนเมืองในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งพบว่าการมีส่วนร่วมของชุมชนในการควบคุมยาเสพติดมีความเข้มแข็งเนื่องจากโครงสร้างทางสังคมเปลี่ยนไปสู่ความเป็น “ชุมชนเชิงสิทธิ์” ที่ประชาชนกล้าแสดงความคิดเห็นและเข้าไปมีบทบาทในกิจกรรมทางสังคม ความแตกต่างนี้ชี้ให้เห็นว่า โครงสร้างวัฒนธรรมและบริบททางสังคมในเมืองและชนบทที่ต่างกัน มีผลต่อระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนอย่างมีนัยสำคัญ ชุมชนในชนบทที่ยังยึดโยงกับความสัมพันธ์แบบเครือญาติและความเกรงใจในระบบอุปถัมภ์ อาจมีแนวโน้มที่จะนิ่งเงียบมากกว่าชุมชนเมืองที่มีความเป็นปัจเจกสูงกว่า

ผลการวิจัยนี้ยังช่วยยืนยันความถูกต้องของทฤษฎี Passive Compliance ที่อธิบายว่าคนในชุมชนจะมีพฤติกรรมยอมรับสถานการณ์ได้แม้ไม่พอใจ เพื่อหลีกเลี่ยงความขัดแย้ง หรือเพื่อรักษาสถานะความสงบในชุมชน ซึ่งพบได้จากถ้อยคำที่ปรากฏในการสัมภาษณ์ เช่น “เห็นก็เห็น แต่ไม่กล้าพูด กลัวเป็นเรื่อง” หรือ “บ้านเขา ลูกเขาก็ไม่ใช่เรื่องเรา” “ใครจะกล้าแจ้ง เดียวโดนเผาไร้อัยตามหลัง” อีกทั้งยังสะท้อนบทบาทของ โครงสร้างหน้าที่ (Structural Functionalism) ที่แสดงให้เห็นว่าความนิ่งเฉยหรือการไม่เปิดเผยข้อมูล อาจมีใช้พฤติกรรมผิดปกติ แต่เป็นการปกป้อง “สมดุลทางสังคม” ที่ชุมชนนั้นให้คุณค่า แม้ว่าจะต้องปล่อยให้ปัญหาดำรงอยู่ก็ตามโดยเฉพาะในบริบทของวัฒนธรรมไทยที่เน้นความสงบและการหลีกเลี่ยงความขัดแย้ง (มณีนาน มามะ, ปุณณรัตน์ พิษณุ

ไพบูลย์ และชนบพร แสงวณิช,2020) ความเจ็บและการไม่ยุ่งเกี่ยวกับผู้อื่นจึงเป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในหมู่บ้านของไทย

6.สรุป

การศึกษาพบว่า “ความเจ็บ” ในชุมชนต่อปัญหาเสพติดไม่ใช่เพียงการเพิกเฉย แต่เป็นผลผลิตของกลไกทางวัฒนธรรมและโครงสร้างความสัมพันธ์ภายในชุมชนที่ซับซ้อน คนในชุมชนส่วนใหญ่รับรู้ถึงการมีอยู่ของผู้เสพหรือผู้ค้ายาเสพติด แต่เลือกที่จะไม่แจ้งเบาะแสหรือพุดถึง เนื่องจากความกลัวอันตราย ความเสี่ยงต่อความสัมพันธ์ในชุมชน และความรู้สึกว่า “ไม่ใช่เรื่องของเรา” ลักษณะเช่นนี้สะท้อนผ่านถ้อยคำที่ได้ยินบ่อย ซึ่งเป็น การตอกย้ำว่าทกรรมของความเจ็บที่ฝังแน่นในวิถีชีวิตคนไทย

เมื่อวิเคราะห์ถึงค่านิยมและวัฒนธรรมในชุมชน พบว่าปัจจัยสำคัญที่เป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมในการควบคุมยาเสพติด ได้แก่ ค่านิยมการรักษาหน้าตาทางสังคม การหลีกเลี่ยงความขัดแย้ง และความเชื่อว่าการยุ่งเกี่ยวกับปัญหาของผู้อื่นเป็นเรื่องไม่เหมาะสม สิ่งเหล่านี้สะท้อนถึงความพยายามรักษาสันติภาพในระดับผิวเผินของชุมชน ซึ่งขัดแย้งกับการมีส่วนร่วมที่แท้จริงในการแก้ปัญหาสาธารณะ การมีส่วนร่วมจึงมักจำกัดเฉพาะการพุดคุยในวงแคบ หรือการ “รู้แต่ไม่พุด” ซึ่งทำให้กลไกทางสังคมในการควบคุมพฤติกรรมเบี่ยงเบนไม่สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

โครงสร้างทางสังคมในชุมชน โดยเฉพาะความสัมพันธ์แบบเครือญาติ ความใกล้ชิด และการพึ่งพาอาศัยกัน ในวิถีชีวิตประจำวัน มีผลต่อพฤติกรรมการนิ่งเฉยต่อปัญหาเสพติดอย่างมีนัยสำคัญ ความสัมพันธ์เหล่านี้ก่อให้เกิดแรงกดดันทางสังคมที่ทำให้สมาชิกไม่กล้าเปิดเผยข้อมูลหรือแจ้งความ เนื่องจากเกรงว่าจะกระทบต่อความสัมพันธ์และการอยู่ร่วมกัน คนในชุมชนมักใช้เหตุผลว่า “รู้ก็เจ็บใจไว้ดีกว่า” ซึ่งเป็นภาพสะท้อนของการให้คุณค่ากับความสงบภายนอกมากกว่าการเผชิญหน้ากับความจริง และแสดงให้เห็นถึงข้อจำกัดของชุมชนไทยในการเป็นฐานในการต่อต้านปัญหาเสพติดอย่างยั่งยืน

7.ข้อเสนอแนะ

จากกรอบแนวคิดเชิงวัฒนธรรมที่เน้นความกลมกลืนและหลีกเลี่ยงความขัดแย้ง ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า “กำแพงแห่งความเจ็บ” ไม่ใช่แค่การไม่รู้ข้อมูล แต่เป็นผลลัพธ์ของค่านิยมร่วมในชุมชนที่ไม่ส่งเสริมการเปิดเผย การแสดงความเห็น หรือการกระทำที่อาจกระทบต่อความสัมพันธ์ส่วนตัว ความสงบสุข และโครงสร้างอำนาจในชุมชน โดยผู้คนในชุมชนใช้การ “นิ่งเจ็บ” เป็นกลไกทางสังคมในการปรับตัวให้อยู่รอดท่ามกลางแรงกดดันที่ซับซ้อนหากต้องการเปิดพื้นที่ให้ชุมชนมีส่วนร่วมได้จริง จำเป็นต้องเข้าใจและทำลาย “โครงสร้างทางวัฒนธรรมของความเจ็บ” นี้ นำไปสู่ข้อเสนอเชิงนโยบาย ที่ไม่ละเมิดวัฒนธรรมดั้งเดิม

1. การตั้งกลุ่มเผ่าระวังแบบไม่เปิดเผย อาจเป็นกลุ่มอาสาสมัครในชุมชนที่คัดเลือกอย่างรอบคอบ ไม่ต้องเปิดเผยตัว แต่ทำหน้าที่เผ่าระวังและสื่อสารกับหน่วยงานภายนอกแบบลับต่างจากกลุ่มที่เป็นรูปแบบทางการ เป็น “ผู้ประสานงานลับ” ที่เป็นคนกลางระหว่างชุมชนกับเจ้าหน้าที่รัฐ เพราะไม่ทำให้คนในชุมชนรู้สึกว่ามี “สาย” หรือเป็น “คนทรยศ” ในชุมชน อาจรับแจ้งเบาะแสผ่านกล่องรับเรื่องร้องเรียนแบบไร้ชื่อ
2. สร้างระบบการเยียวยาแบบชุมชน สำหรับกรณีที่คนในชุมชนเริ่มเกี่ยวข้องกับยาเสพติดในระดับต้น เช่น เสพหรือส่งของ ให้ใช้กระบวนการเยียวยาภายในชุมชน เช่น กล่าวตักเตือนหรือห้ามปราม แทนการแจ้งจับทันที เพราะไม่ทำลายความสัมพันธ์ภายในครอบครัว แต่เปิดโอกาสให้แก้ไข
3. สนับสนุน กลไกการเผ่าระวังจากคนในที่ไม่โดดเดี่ยวให้แต่ละบ้านมีส่วนร่วมอย่างเท่าเทียม ไม่ใช่เพียงกลุ่มเล็กๆ หรือปล่อยให้ชุดตำรวจบ้าน ชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้านหรือ อสม. ทำคนเดียว เพื่อลดความกลัวว่าผู้เผ่าระวังจะตกเป็นเป้า เพราะทุกคนในชุมชนจะได้มีส่วนร่วมเท่ากัน

เอกสารอ้างอิง

- เกศินี วีรศิลป์, ธนวัฒน์ ปินตา, อุบลวรรณ สุภาแสน, เชษฐ ใจเพชร, & วินิจ ฝาเจริญ. (2566). การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ตำบลป่าไผ่ อำเภอสนทราย จังหวัดเชียงใหม่. *วารสารรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย*, 3(1), 16–32.
- กรวิทย์ เกาะกลาง, & ศิริพร เพ็งจันทร์. (2563). การมีส่วนร่วมของภาคพลเมืองในการแก้ไขปัญหายาเสพติดในสังคมไทย. *วารสารสันติสุขปริทรรศน์*, 1(1), 27–38.
- กรรณทิวา มุณีแนม. (2562). แนวทางแก้ไขปัญหายาเสพติดโดยผู้นำชุมชนและประชาชนในพื้นที่ตำบลบาราเฮาะ อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี. สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาตรี สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- จารุณี ศิริพันธ์. (2559). *วาทกรรมเกี่ยวกับสารเสพติด: ปฏิบัติการทางสังคมวัฒนธรรม*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศิลปากร. <http://ithesis-ir.su.ac.th/dspace/handle/123456789/600>
- จิรัช วิระสย. (2561). ว่าด้วยทฤษฎีการหน้าที่ประโยชน์ (Functionalism) ในสังคมวิทยา. *วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์*, 7(2), 260–273.
- จรัญ โฆษณานันท์. (2546). สิทธิมนุษยชนและสงครามยาเสพติด: ปัญหาด้านวิธีคิด จิตสำนึกและความรับผิดชอบร่วมของสังคม. *วารสารวิชาการสิทธิมนุษยชน*, 1(4), 85–127.
- ชาติชาย มหาศีตะ และ อาภาศิริ สุวรรณานนท์. (2024). มาตรการทางสังคมเพื่อสนับสนุนประสิทธิภาพการจัดการปัญหาอาชญากรรมในช่วงการแพร่ระบาดของโควิด-19. *Ratchaphruek Journal*, 22(1), 17–34.

- ชนธัญ แสงพุ่ม, ฐิยาพร กันตาธนวัฒน์, & วิภาวรรณ ยิ่งยกุล. (2554). *การพัฒนาความเข้มแข็งของชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในลักษณะไตรภาคี*. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ.
- ไชยรัตน์ ปรานี. (2557). วัฒนธรรมชุมชนกับการเสริมสร้างความสมานฉันท์ในสังคมไทยโดยใช้วัฒนธรรมเป็นฐาน. *วารสารการพัฒนาชุมชนและคุณภาพชีวิต*, 2(2), 115–123.
- ถวิลวดี บุรีกุล, ทศพล สมพงษ์, & สมเกียรติ นาคระโทก. (2564). การศึกษาพฤติกรรมความเป็นพลเมืองสำหรับสังคมไทย. *วารสารสถาบันพระปกเกล้า*, 19(2), 23–44.
- นริศรา จริยะพันธุ์, จินดาลักษณ์ วัฒนสินธุ์, & เกษมศานต์ โชติชาครพันธุ์. (2023). ปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อความเข้มแข็งของชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในพื้นที่ชายแดนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. *สหวิทยาการและความยั่งยืนปริทรรศน์ไทย*, 12(2), 100–112.
<https://doi.org/10.14456/tisr.2023.9>
- บังอร เทพเทียน, & กรวีร์ ไพรอด. (2562). การนำนโยบายประชารัฐร่วมใจ สร้างหมู่บ้านชุมชนมั่นคง ปลอดภัยยาเสพติด พ.ศ. 2559–2560 ไปสู่การปฏิบัติ: กรณีศึกษาในเขตดินแดง กรุงเทพมหานคร. *วารสารวิชาการสาธารณสุข*, 28(5), 828–843.
- มณีนาน มามะ, ปุณณรัตน์ พิชญ์ไพบุลย์ และชนบพร แสงวณิช. (2020). กิจกรรมภูมิปัญญาศิลปะไทยเพื่อส่งเสริมสันติวัฒนธรรม. *วารสารศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์*, 12(1), 41–62. สืบค้น จาก
<https://so03.tci-thaijo.org/index.php/journal-la/article/view/244492>
- ฤทธิณณ์ท์ เชื้อทอง, & รุจิระ โรจนประภายนต์. (2559). ค่านิยม อุดมการณ์ และรูปแบบการสื่อสารที่แสดงถึงลักษณะทางวัฒนธรรมของคนไทย. *วารสารนิด้าภาษาและการสื่อสาร*, 21(29), 110–143.
- รณกฤต จิตต์ธรรม. (2563). *การป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดโดยการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนปุ่เย็นยาคำ ยังอยู่ แขวงหลักสอง เขตบางแค กรุงเทพมหานคร*. สารนิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ. มหาวิทยาลัยสยาม.
- รัฐพล เย็นใจมา, & สุรพล สุษะพรหม. (2561). ความขัดแย้งในสังคม: ทฤษฎีและแนวทางแก้ไข. *วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์*, 7(2), 224–238.
- วุฒิชชาติ ทอนศรี, และคณะ. (2556). *รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์: โครงการศึกษาแนวทางในการสร้างภูมิคุ้มกันชุมชนจากปัญหาเสพติดในชุมชนบ้านพลวง ตำบลบ้านพลวง อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์*. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
https://elibrary.tsri.or.th/fullP/RDG54E0089/RDG54E0089_full.pdf

- ศิวาวรรณ ชัยวงศ์, ณัฐนันท์ จิรภิรมย์, & มุกรวิ ภูมิพะเนาว์. (2022). วัฒนธรรมชุมชนกับการพัฒนาอย่างยั่งยืน. *วารสาร มจร กาญจนปริทรรศน์*, 2(2), 127–139. <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/Kanchana-editor/article/view/252799>
- ศักดิ์ ภูมิธมา และ บุญเอื้อ บุญฤทธิ์. (2021). การจัดการแบบมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันปัญหายาเสพติด ในกรุงเทพมหานคร : กรณีศึกษาเขตสวนหลวง. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี*, 13(2), 11–25. สืบค้น จาก <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/journaldru/article/view/253365>
- สามารถ รอดสันเทียะ ,ประมาณ เทพสงเคราะห์ ,สืบพงศ์ ธรรมชาติ และอุทิศ สังขรัตน์ . (2018). วัฒนธรรมไทยที่ใช้เป็นฐานในการพัฒนาชุมชน : กรณีศึกษา ชุมชนบ้านกำแพงเพชร อำเภอรัตนบุรี จังหวัดสงขลา. *วารสารอินทนิลทักษิณสาร มหาวิทยาลัยทักษิณ*, 11(2), 97–117. สืบค้น จาก <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/HUSOTSU/article/view/167668>
- สุพจน์ บุญวิเศษ และจิตติพันธ์ พัฒนพร. (2561).การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด กรณีศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี. *คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา*. <https://buuir.buu.ac.th/xmlui/handle/1234567890/7270>
- สุพริยา จันดี. (2562). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่เทศบาลเมืองแม่เหียะ จังหวัดเชียงใหม่. *วารสารบัณฑิตแสงโคมคำ*, 4(1), 16-29. สืบค้น จาก <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/jsbs/article/view/243192>
- สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. (2023). *รายงานผลการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566*. กรุงเทพฯ: สำนักงาน ป.ป.ส. กระทรวงยุติธรรม.
- Klausner, W. J. (1993). *Reflections on Thai culture: Collected writings of William J. Klausner*. Bangkok: The Siam Society.